

Шаркань В.В.

*кандидат філологічних наук, доцент,
Ужгородський національний університет*

ЗМІСТОВЕ СПРЯМУВАННЯ МЕДІАПУБЛІКАЦІЙ ПРО МОВИ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН ЗАКАРПАТТЯ (2019–2021 рр.)

За умов воєнної агресії Російської Федерації в Україні, спроб «денацифікувати» й «деукраїнізувати» українське суспільство [1], особливу увагу слід приділяти утвердженню української мови як державної та нейтралізації спекуляцій питанням функціонування мов національних меншин. З огляду на це актуальним є дослідження публікацій ЗМІ з мовної проблематики, зокрема й на теми мов міноритарних етноспільнот в Україні.

Метою цього дослідження є аналіз змістового спрямування публікацій про мови національних меншин Закарпаття в українських онлайн-медіа. Для реалізації мети ставимо такі завдання: 1) визначити українські інтернет-видання, у яких найчастіше висвітлюють питання мови національних меншин Закарпаття; 2) з'ясувати, мов яких етноспільнот публікації стосуються найчастіше; 3) виділити групи досліджуваних публікацій за змістовим спрямуванням.

Джерельною базою дослідження послужили 110 публікацій, відібраних через систему Google Новин [2] і через пошук на сайтах найбільш відвідуваних закарпатських інтернет-видань («Mukachevo.net», «Закарпаття онлайн», «Голос Карпат», «Новини Закарпаття» та ін.). Усі відібрані публікації, що стосуються питання функціонування мов національних меншин на Закарпатті, були оприлюднені в період від 25 квітня 2019 р. (дата ухвалення Верховною Радою України в другому читанні Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної») до 18 листопада 2021 р. (дата закінчення формування корпусу текстів).

Питання мови закарпатських національних меншин упродовж зазначеного періоду висвітлювали такі всеукраїнські й регіональні видання, як «24 канал»,

«BBC News Україна», «Деро.Закарпаття», «Deutsche Welle», «Infopost», «Karpat.in.ua», «Mukachevo.net», «PMG.UA», «Ukrainer», «Varosh», «Главком», «Голос Карпат», «Голос України», «Громадське Телебачення», «Детектор медіа Суспільного», «Еспресо.TV», «Європейська правда», «ЗакарпатПост», «Закарпатський кореспондент», «Закарпаття онлайн», «Карпатський об'єктив», «Львівський портал», «Новинарня», «Новини Закарпаття», «Освіта24», «ПЕРШИЙ.com.ua», «Прозахід», «Радіо Свобода», «РІО», «Слово і Діло», «Суспільне», «ТСН», «Укрінформ».

За кількістю матеріалів із проблематики мов національних спільнот Закарпаття серед названих вище видань найбільше виділяються «Карпатський об'єктив» (31 публікація) та «Закарпаття онлайн» (10 публікацій); інші видання оприлюднили по 5 публікацій або менше.

Серед досліджуваних текстів тільки 15% стосуються одразу кількох національних меншин (угорців і румунів; угорців, словаків і румунів тощо); найбільше ж таких, у яких ідеться тільки про угорську меншину та її мову (76%), 4% стосуються румунської мови, по 2% – ромської та словацької, 1% – німецької.

У значній частині матеріалів чітко простежується намагання відстояти ту чи іншу позицію (переважно право угорської меншини на навчання рідною мовою або утвердження української мови як державної).

Ми *умовно* виділили такі групи публікацій відповідно до їх загального спрямування:

- офіційні повідомлення представників української влади, пресслужб (9 публікацій);
- спроби журналістів показати особливості культури нацменшин, сприйняття закону – через людський приклад (позиції «простих» громадян), пошук точок дотику (19 публікацій);
- акцент на політичній площині, журналістські розслідування, аналітика (16 публікацій);
- інтерв'ю, висвітлення позиції політиків – представників нацменшин на Закарпатті (7 публікацій);

- висловлення позиції, повідомлення представників Угорщини (17 публікацій);
- висвітлення в медіа результатів досліджень, інтерв'ю з науковцями (5 публікацій);
- відкриті листи, звернення представників угорців (8 публікацій);
- замітки (подієві) (25 публікацій);
- інше (меми, поради щодо вивчення мови, оголошення) (3 публікації)¹.

Звичайно, наведений вище поділ є умовним, однак навіть із урахуванням умовності можна простежити, що серед досліджуваних публікацій більше таких, що відображають позицію керівництва Угорщини (15%) та закарпатських політиків – виступи представників національних меншин (6%), їхні відкриті листи, звернення (7%), ніж офіційних повідомлень українських органів влади, їхніх пресслужб (11%). Звичайно ж, ті чи інші акценти переважно щодо життя угорської громади простежуються і в групі подієвих заміток (23%). Однак увагу привертає й те, що досить значною є кількість спроб показати особливості культури національних меншин, намагатися їх зрозуміти, знайти «точки дотику» (17%).

Аналіз даних засвідчує, що найбільше «проугорських» публікацій було оприлюднено у виданні «Карпатський об'єктив», а «проукраїнських» – на сайті «Закарпаття онлайн». Необхідно зауважити, що в регіоні створені й інтернет-видання, які спеціалізуються на висвітленні проблематики національних меншин і спрямовані на налагодження діалогу різних етнічних груп, – «Media Vista» [3] й «Infopost» [4].

Результати дослідження свідчать про те, що після завершення війни Українській державі й надалі буде необхідно активніше дбати про інформаційну безпеку, зокрема й звертати пильнішу увагу на об'єктивне висвітлення питань, що стосуються мов національних меншин.

---

¹ Оскільки тези доповіді мають обмежений обсяг, детальніший опис досліджуваних публікацій з глибшим аналізом маємо намір опублікувати в одній із наступних статей.

Література

1. Петренко Р. Рецепт знищення України запропонував автор плаката про "три сорти українців". *Українська правда*. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/04/4/7337056/>. Дата звернення: 5 квітня 2022 р.
2. Google Новини. [Електронний ресурс]. URL: <https://news.google.com/>. Дата звернення: 18 листопада 2021 р.
3. Media Vista – Медіа перспективи. [Електронний ресурс]. URL: <https://mediavista.com.ua/>. Дата звернення: 5 квітня 2022 р.
4. Infopost: Будуючи мости. [Електронний ресурс]. URL: <https://infopost.media/>. Дата звернення: 5 квітня 2022 р.